

Omgaan met conflicten (1) ó weerstanden om conflicten te erkennen

Enkele weken geleden bracht ik samen met mijn collega br. Th. van der Laan en een achttal voorgangers een aantal studiedagen door onder het thema 'Omgaan met conflicten'. Br. P. Wijchers deed hiervan verslag in de kolommen van ons weekblad. Na verloop van tijd kwam ook bij mij de gedachte op om mijn eigen bijdrage aan genoemde studiedagen uit te werken in artikelen voor De Christen.

Ik moet bij mezelf een zekere weerstand overwinnen om een serie artikelen over 'conflicten' te schrijven. Misschien dat u weerstand moet overwinnen om ze te lezen. Het heeft iets ontluiserends om in een christelijk blad het thema 'conflicten' uitvoerig aan de orde te stellen. Is het niet gênant als christenen dat - noodgedwongen - doen?? Hoe we het ook wenden of keren: we kunnen de werkelijkheid van het conflict in de gemeente van Jezus Christus niet ontkennen. Er zijn conflicten in de gemeenschap van wedergeboren kinderen Gods! Persoonlijke conflicten. Conflicten tussen visies en overtuigingen. Ze zijn er altijd al geweest. Het lijkt wel of ze er in onze tijd in het bijzonder zijn. Ik nodig u in dit eerste artikel uit om daar met mij eerlijk naar te willen kijken.

Weerstand

Als christenen hebben we er moeite mee om de rol van het conflict in de kerk serieus te nemen. Als baptisten hebben we die moeite in het kwadraat. Dat heeft te maken met onze geestelijke pretenties. Anders dan de volkerkerken bestaan onze gemeenten toch uit leden die persoonlijk hebben beleden dat zij met Christus zijn gestorven en opgestaan! Je kunt je voorstellen dat kerken die een vergaarbak zijn van geestelijk rijp en groen, van gelovigen en ongelovigen, conflicten kennen. Dat moet ook bijna wel! Maar in een gemeente van wedergeborenen, die het nieuwe leven kennen, is dat toch ondenkbaar...?

Daarbij komt dat andere kerken hun eenheid vaak zoeken in handtekeningen onder belijdenisgeschriften. En belijdenisgeschriften zijn menselijke leer en roepen bijna per definitie leerstellige conflicten op! Als baptisten laten we ons er soms op voorstaan dat wij voor onze eenheid geen belijdenisgeschriften en dogma's nodig hebben. Wij herkennen elkaar als kinderen Gods die allen de Geest van het zoonschap hebben ontvangen. Dat is onze eenheid: Geest herkent Geest! In zo'n gemeenschap kunnen toch geen conflicten voorkomen?

Wij voelen een sterke weerstand om conflicten in onze gemeenten te erkennen. Al schrijvende, heb ik al één van de oorzaken van die weerstand aangeduid: de pretentie dat wij natuurlijk 'anders' zijn dan de kerken met hun leerstellige twisten, politieke ruzies en geharrewar over allerlei kerkelijke kwesties. Ik wil nu nog een oorzaak van genoemde weerstand aanwijzen. Deze ligt niet in de sfeer van baptistisch zelfbewustzijn. Ze heeft te maken met ons verstaan van de Schrift, als het gaat over 'gemeenten' 'het nieuwe leven'

Het ideaal van 'de ware gemeente'

Wij lezen de nieuwtestamentische berichten over de eerste gemeenten vaak als verhalen over 'de ideale gemeente'. Die ideale gemeente heeft bestaan, kort na Pinksteren, toen alles nog mooi en goed was, in de tijd van de eerste liefde! En zo ideaal als het toen was, kan het weer worden. Als we tenminste! En dan somt de idealist zijn voorwaarden op.

Er zijn nieuwtestamentische passages die zich idealistisch laten lezen. Sterker: de idealistische lezing dringt zich bijna als vanzelf aan je op. Neem het bericht over het leven in de eerste gemeente te Jeruzalem in Han. 4:32-35. Het is een verhaal om jaloers van te worden. Van de leden van die gemeente wordt gezegd 'dat zij alles gemeenschappelijk hadden'. De rijken verkochten hun bezit en 'legden de opbrengst van de verkoop aan de voeten van de apostelen'. Het resultaat was, dat er 'niet één behoeftig onder hen was'. Zo kan het in een christelijke gemeente dus toe gaan! Conflictloze eensgezindheid! Door de eeuwen heen heeft dit beeld van de ideale oergemeente christenen voor de geest gezweefd wanneer zij hoopten op, baden voor, en werkten aan een verbetering van hun eigen armzalige kerk.

Of neem nu die schitterende tekening van de gemeente als een lichaam met vele leden, bijeengehouden door de Geest, in 1 Cor. 12. De diversiteit en de pluriformiteit in de gemeente wordt breed uitgemeten: 'Er is verscheidenheid in genadegaven, in bedieningen, in werkingen' (verzen 4-6). Maar die diversiteit heeft de kwaliteit van de rijkdom van de ene Geest, de ene Heer en zijn ene lichaam. Deze diversiteit en pluriformiteit kan toch niet ontgaan in polarisatie en conflict? Wij mogen er toch van uitgaan dat we met elkaar een gemeente kunnen vormen zoals Paulus die in 1 Cor. 12 beschrijft?

Het contrast

De nieuwtestamentische schrijvers zelf doen hun best ons te behoeden voor een idealistisch lezen van hun berichten over de eerste gemeenten. De inkt van Han. 4:32-35 is nauwelijks opgedroogd of Lucas moet schrijven over de zonde van Ananias en Saphira (Han. 5). Was het bedrog van die beide mensen zoets als de zondeval van de gemeente? Of moet je zeggen: in de gemeente licht het wonderschone -allen die eigenaars waren van stukken grond of van huizen verkochten die en brachten de opbrengst aan de voeten van de apostelen -alleen op tegen het contrast van het hebzuchtig bedrog van Ananias en Saphira? Ik denk dat niet alleen onze eigen gemeentelijke praktijk maar ook het nieuwe testament ons dwingt het te houden op het laatstgenoemde antwoord. In de gemeente staat het hele hoge zomaar tegenover het hele platvloerse! Het ordinaire eigenbelang vlak naast christelijke gemeenschap!

De zonde van Ananias en Saphira was geen incident in de ideale gemeente. Een hoofdstuk verder (Han. 6) wordt melding gemaakt van de aanstelling van zeven mannen met een bijzondere opdracht. Zij moesten de Grieks sprekende christenen in deze gemeente van Hebreeën extra aandacht geven, -omdat hun weduwen bij de dagelijkse verzorging verwaarloosd werden (vers 1). Dat kon zomaar gebeuren in de gemeente waar de leden -alles gemeenschappelijk hadden (4:32)! Aan welke gemeente schreef Paulus het hooggestemde hoofdstuk over de gemeente als een lichaam met vele leden die allen -gelijklijk voor elkander zorgen (1 Cor. 12:25)? Aan een gemeente die in partijen verdeeld was (1:10-17 en 3:3-4)! Aan een gemeente waarin de leden tijdens de viering van het avondmaal alleen oog hadden voor hun eigen belangen (11:17-22)! Schreef Paulus aan die in zichzelf verscheurde gemeente dat schitterende hoofdstuk over de eenheid der gemeente om haar een lesje te leren? We moeten het gewoon willen weten dat de eenheid van de gemeente alleen bestaat tegen het contrast van de verdeeldheid! Het een kan zomaar in het ander omslaan: het heel geestelijke en het heel vleeselijke kan zelfs naast elkaar bestaan in de gemeente! De gemeente te Korinthe was tegelijk rijk aan geestesgaven en arm aan liefde voor elkaar.

De -ideale gemeente -bestaat niet zonder het contrast van de platvloerse menselijke werkelijkheid in de gemeente. Deze platvloersheid laat zich niet als zondig incident in de gemeente onschadelijk maken. Zo gemakkelijk komen we er niet mee klaar! Het contrast van de gemeente bestaat in de realistische achtergrond van de nieuwe leefgemeenschap in Christus. Deze hardere realiteit mogen we niet ontvluchten door weg te dromen in beelden van een -ideale gemeente - De ideale gemeente bestaat evenmin als de ideale christen. Christenen zijn nieuwe mensen die een leven lang bezig zijn om echt nieuw te worden. De gemeente is de nieuwe leefgemeenschap in Christus die tot aan de wederkomst bezig is om echt nieuw te worden.

Conflict erkennen

Je moet de werkelijkheid van het conflict een plaats willen geven op de weg die de gemeente gaat om te worden wat zij in Christus is. Kijken naar het conflict is kijken naar onze eigen onafheid. Je kunt van een conflict wijzer worden. Wijzer in zelfkennis en wijzer in kennis van de genade. Als je de glanzend opgepoetste medaille van je christelijk leven durft om te draaien. Ik heb in dit eerste artikel een tweetal weerstanden proberen bloot te leggen die wij hebben om het conflict serieus te nemen als een deel van onze christelijke onvoltooidheid. In het volgende artikel wil ik aandacht vragen voor de handigheden waarmee we als christenen onze conflicten ontkennen. De weerstand om ze te erkennen is ons dan te sterk geworden.

Olof de Vries